

Tehtävät laatineet Riitta Arvilommi ja Hilikka Lamberg
Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulusta

ENNEN ESITYSTÄ

Taustaa näytelmälle:

”Vuonna 1864 valtiopäivillä säädettiin laki, jonka mukaan naimaton nainen halutessaan saavutti täysivaltaisuuden 25-vuotiaana; siihen saakka naimattomille naisille oli määrätty holhoaja.

Vuoden 1899 lain mukaan sekä naiset että miehet saavuttivat täysivaltaisuuden 21-vuotiaana. Avioliitossa oleva nainen oli kuitenkin edelleen miehensä holhouksen alainen.” (Mäkinen-Uusi-Hallila, Minna Canth)

Vasta vuonna 1930 uudessa avioliittolaissa puoliset julistettiin lain edessä tasavertaisiksi.

Keskiluokkaiset naiset olivat taloudellisesti täysin riippuvaisia puolisoistaan, koska heidät suljettiin palkkatyön ulkopuolelle. Naisten moraalisen ylemmyyden ja puhtauden korostaminen johti puolestaan kaksinaismoraaliin. Aviopuolisoille asetettiin täysin erilaiset odotukset moraalien ja sukupuolielämän suhteen. Naisilla ei ajateltu olevan seksuaalisia tarpeita lainkaan ja miesten oletettiin olevan mahdotonta hillitä viettiään.

--Koska palkkatyö ei ollut 1800-luvulla sallittua keskiluokkaisille naisille, heidän toimeliaisuutensa purkautui järjestötoimintaan.” (Ollila: Naisen ja perheen historian oheislukemisto 1995)

Tehtäviä:

1. Miettikää, millaista kuvaa nykypäivän media tarjoaa naisen rakkaudesta. Mikä on tavoiteltavaa, suositeltavaa, mikä taas kartettavaa tai tuomittavaa? Pohtikaa asiaa sanomalehtien, naistenlehtien, elokuvien ja tv-sarjojen esimerkkejä käyttäen?

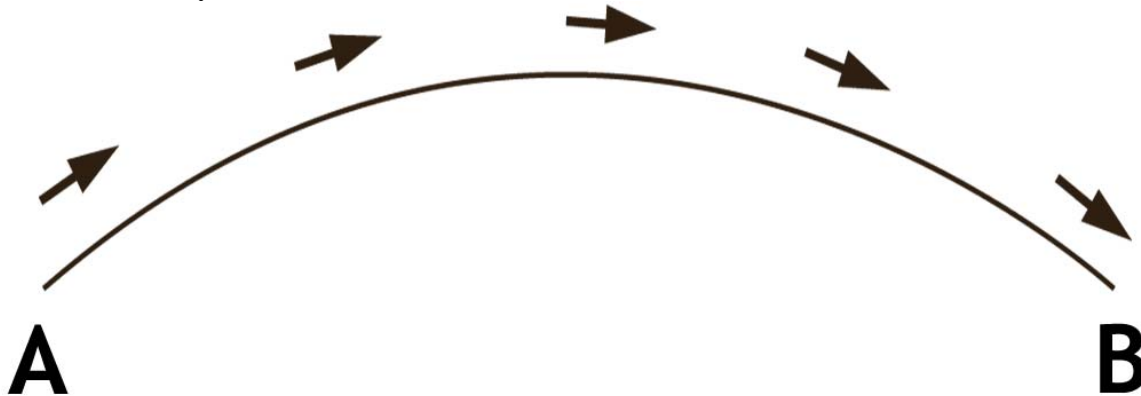
2. Käsiohjelman henkilöluetteloon tutustuminen:

A. Millaisia miesrooleja näytelmässä on? Mitä miehistä on nimen lisäksi mainittu? Selvitetään mm., mitä notaari tekee työkseen. Mihin yhteiskuntaluokkaan näytelmän miehet kuuluvat?

B. Millaisia naisrooleja näytelmässä on? Mitä kaikkea naisista on mainittu? Mihin yhteiskuntaluokkaan näytelmän naiset kuuluvat? Millä tavalla naisista annetut tiedot eroavat miehistä annetuista tiedoista? Pohtikaa syitä.

C. Sylvi esitettiin ensimmäisen kerran Svenska Teaternissa vuonna 1893. Kuinka tämä tieto näytelmän kontekstista näkyy henkilöluettelossa?

2. Kerrataan näytelmän rakenne

- tämä jana kuvaa draamaa
- A on draaman alku ja B sen loppu
- Näytöksellä tarkoitetaan oman kokonaisuutensa muodostavaa väliajan erottamaa näytelmän osaa. Antiikin Roomassa näytelmät jaettiin viiteen näytökseen, ja viisinäytöksisyys päti aina 1800-luvun loppuun asti, jolloin Tšehov yhdisti neljännen ja viidennen näytöksen.
- pienet nuoliväkäset kuvaavat kohtauksia (Kohtauksen tehtävä on viedä näytelmän juonta eteenpäin. Kohtauksen muodostaa näytelmässä aina jakso, jota rajaavat henkilöiden esiintulo ja poistuminen.)
- draaman jännite syntyy voiman ja vastavoiman kamppailusta
- draamassa on yleensä ratkaiseva, odottamaton ja äkillinen käänne (nk. peripetia)
- A ≠ B eli näytelmässä aina alun ja lopun välissä tapahtuu jotakin

ESITYKSEN AIKANA tarkkailutehtävä

Näytelmä jakaantuu neljään näytökseen, joiden tapahtumapaikka vaihtelee:

1. näytös Sylvin kotona
2. näytös tanssiaisissa
3. näytös Sylvin kotona
4. näytös vankilassa

Mitä tyyllilajeja on käytetty kussakin kohtauksessa? Kuinka lavastus, puvustus, musiikki, valot ja näyttelijäntyö mielestäsi tukevat käytettyä tyyllilajia?

ESITYKSEN JÄLKEEN

Keskustelu

Palautetaan mieleen näytelmän juoni ja rakenne

Draamatehtäviä:

A. Sylvin oikeudenkäynti

Henkilöinä esim. syyttäjät, puolustusasianajaja, tuomari, lautamiehet sekä todistajat

(Viktor) ja Sylvi

Voidaan tehdä ryhmissä, jolloin lopuksi verrataan eri ryhmien ratkaisuja.

Oikeudenkäynti voidaan myös tehdä väittelynä, jolloin puolet luokasta syyttävät Sylviä, puolet taas ovat hänen puolellaan.

B. Jatkoa näytelmälle:

Puoli vuotta on kulunut. Rouva Hake / pastori kutsuvat Viktorin ja Alman vankilaan. Miksi?

Kirjoitustehtäviä:

1. Essee

Valitse seuraavien tehtävien pohjalta oma näkökulmasi esseeseen:

A. Millaisissa oloissa Sylvi elää? Mitä hänellä on ja mitä hän on vailla?

B. Kun Sylvi 1. kohtauksessa valittaa Akselille ikävää elämäänsä, Aksel ehdottaa vaimolleen, että tämä lukisi jonkin uuden kirjan, hankkisi uusia nuotteja tai kutsuisi vieraita. Kolmannen näytöksen alussa Akselin lääke Sylvin piristämiseksi on työnteko ja esimerkiksi ruoanlaiton opetteleminen. Millaisen kuvan Akselin ehdotukset antavat keskiluokkaan kuuluvan naisen elinehdoista näytelmän tapahtumaaikaan?

C. Naisen osa avioliitossa.

Minkälaisen käsityksen Alma antaa avioliitosta ja naisen osasta Sylvin ja Alman välisessä dialogissa (kohtauksessa 26) ? Miten asiat ovat nykyisin?

ALMA: Ohimenevä, haihtuva tunne. Älä pane sille kovin suurta arvoa.

SYLVI: Ohimenevä, haihtuva tunne? Se ei ole totta! Se ei ole ohimenevä eikä haihtuva. Näinhän sen hänen katseestaankin. Hänen lämpimästä, hehkuvasta katseestaan. Oi, se hurmaa minut vieläkin. Kun vaan ummistan silmäni, näen sen edessäni, tunnen sen vaikutuksen.

ALMA: Voi, sitä Viktoria! Sinun olisi pitänyt nuhdella häntä ankarasti.

SYLVI: Ei, Alma, ei koskaan. Me rakastamme toisiamme ja tulemme vastedes aina rakastamaan toisiamme. Minä tahdon olla hänen, eilisestä asti olen ainoastaan hänen omansa, en kenenkään muun.

ALMA: Sinä unohdat, että sinulla on velvollisuuksia miestäsi kohtaan.

SYLVI: Viktoria olen rakastanut lapsesta saakka. En ole koskaan rakastanut Akselia, vaikka ymmärtämättömydessäni menin hänelle vaimoksi. Ja siinä juuri tein väärin, kauhean väärin. Mutta tottahan sen jollakin tavalla voi korjata. Sillä korjata se *täytyy*.

ALMA: avioliitto on pyhä liitto, joka kestää läpi koko elämän. Sitä ei saa purkaa noin vain mielihoiteesta. Minä pyydän sinua, Sylvi, ole järkevä ja jätä kaikki sellaiset ajatukset. Ne vievät onnettomuuteen. Ajattele miestäsi, joka on niin hellä ja hyvä sinulle, voisitko niin pahasti palkita hänen rakkautensa?

SYLVI: Jos hän on hyvä ja hellä minulle, antakoon hän minun nauttia elämästäni ja päästäköön minut vapaaksi. Mutta sitäpä hän ei tee.

ALMA: Ei, sillä se olisi suurinta hulluutta. Ja ymmärrähän, ettei sitä lakikaan sallisi.

ALMA: Kun teidät kerran on vihitty yhteen, vain kuolema voi teidät erottaa.

SYLVI: Kuolema...?

ALMA: Miehesi oma sinä olet niin kauan kuin elät, häntä sinun tulee rakastaa ja hänelle pysyä uskollisena. Sinun tunteesi Viktoriä kohtaan on luvaton, sinun täytyy se tukahduttaa. Viktor puolestaan on jo täydellisesti kylmennyt. Viktor ottaa asian järkevästi. Hän ei ole enää mikään lapsi. Hän tuntee elämää ja tietää, ettei tuommoisiin hetkellisiin mielialoihin ole luottamista. Ne katoavat pian ja jättävät jälkeensä pelkkää inhoa ja katumista.

SYLVI: Oi, kuinka sinä olet viisas!

ALMA: Aviollinen yhdyselämä uskollisuudessa ja rakkaudessa on ainoa terve ja luonnollinen suhde miehen ja naisen välillä. Kaikki muunlaiset suhteet tuottavat vain harmia ja häpeää. Viktor tahtoo pysyä rehellisenä miehenä, joka suoraan ja vapaasti uskaltaa katsoa muita ihmisiä silmiin. Hän ei tule koskaan pitämään luvattonta yhteyttä toisen miehen vaimon kanssa.

SYLVI: Viktor ei saa rakastaa minua, hänen pitää rakastaa toista. Hänen pitää mennä naimisiin. Ja elää ”aviollista yhdyselämää uskollisuudessa ja rakkaudessa” – Karin Löfbergin kanssa. Luuletko etten ymmärrä?

Siihen sinä pyrit kaikessa siveydessäsi ja täydellisyydessäsi. Karin Löfbergin on vapaa, hän on rikas, hyvästä perheestä, - erinomaisen ”sopiva” aviosiippa nuorelle miehelle. Sinä olet niin viisas, niin järkevä ja erehtymätön, että voisin...vihata sinua.

ALMA: Ja sinä taas olet niin ärtynyt, ettet tiedä mitä sanot.

SYLVI: Kyllä olitte valmiiksi suunnitelleet kaikki jo eilen illalla. Te olette joka ikinen liitossa minua vastaan. Ja Viktor, Viktor!

ALMA: Usko minua: kaikki kääntyy vielä hyväksesi. Tämä suru haihtuu pian, ja sitten kyllä huomaat, että koko juttu oli vaan lapsellista hulluutta.

D. Sylvin vaihtoehdot.

Mitä vaihtoehtoja Sylvillä olisi ollut kun hän huomasi rakastuneensa Viktoriin ja myös sen, että Aksel ei myöntäisi avioeroa? Miten eri ratkaisut olisivat muuttaneet näytelmän teemaa?

E. Minna Canthin näytelmät herättivät laajaa yhteiskunnallista keskustelua.

Mitä Canth mielestäsi haluaa Sylvi-näytelmällään sanoa keskiluokkaisen naisen elinehdoista? Onko näytelmän viesti aikaansa sidottu, vai kantaako se nykypäivään asti?

F. "En tiennyt Sylviä kirjoittaessani, että se olisi 'en bit kvinnofråga'

(palanen naisasiaa). Vasta jäljestäpäin sen hoksasin, kun muut siitä nostivat puhetta. Mutta asia on kai mennyt niin lihaan ja vereen, että se sieltä tietämättä, tahtomatta aina tulee esille. Hyvähän olisi, jos sekin puolestaan voisi vaikuttaa naima-ijän koroittamiseen. Mutta pelkään, että koko kappale unohtuu ennen valtiopäiviä, ellei sentään mahdollisesti mielipiteihin vaikuttaisi. Vielä mitä! Ei ne vanhojen tapojen ja tottumusten rautamuurit kesken hajoa, ei yhdestä eikä kahdesta iskusta - tuskinpa sadoista, tuhansistakaan." (Minna Canth, Kirjeitä vuosilta 1860- 1897. Otava 1944) Millaisia ajatuksia Sylvin aikalaisvastaanotto

sinussa herättää?

G. Käsiohjelmassa on Minna Canthin ajatus:

”Ja draamassa minun käsitykseni mukaan täytyy olla suuria tunteita ja suuria konflikteja. Mutta -missäpä näiden siivojen keskisäädyn ihmisten joukossa niitä valtavia, suuria tunteita löytää? Kansassa kyllä, kesyttämättömissä luonnon lapsissa-” Pitävätkö ajatukset nykymaailmassa paikkansa? Mikä on mielestäsi teatterin tehtävä nykyisin?

2. Vapaamuotoinen kirjoitustehtävä kuvan pohjalta

Kirjoita Suomen Kansallisteatterin lehden 1/2008 (s. 6) Sylvin kuvan pohjalta kuvaus, monologi, dialogi tai runo .Otsikoksi esim. Kaksi Sylviä.